

445571

MIHKEL LÜLL.

SALMIKUD JA LAULUD.

ESIMENE RAAMAT.

— KAHES JAOS. —

ÜHES LUULETAJA PÄEWAPILDIGA.

KIRJUTUD 1915 AASTAL.

TRÜKITUD 1917 AASTAL.

M. G. G. G.

A. 15571

Ed 3023

Mihkel Lüll.

Salmikud ja laulud.

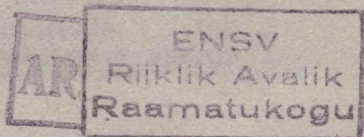
Esimene raamat.

— Rahes jaos —

ühes Inuletaja päevapildiga.

Ar 917
Lüll

137045 x

Kirjutud 1915 aastal.

Trükitud 1917 aastal.

Säreltrüft ja ümberpanel ilma luuletaja M. Süll'e lubata on keelatud.

Trükitud „Päewalehe“ trükikojas.

Salmikud ja laulud.

I jagu.

1. Shtu heinamaal.

Heinamaal on ilus olla,
Plus õhtul puhata!
Päike weereb taewast alla,
Rändab ilma uneta.

Palawalt küll päewal paistis
Taewa walgus ülewal;
Rõue mürin kõrwu kostis,
Sirmul loog on kohinal.

Ruhi fertib hilja õhtul,
Niidu heal on waikinud;
Jstun maas, ehk laman rinnul' —
Söögi ootel wäsinud.

Raabri niidul tuli tõuseb, —
Toob mull' walu, kurwastust:
Kas mind neiu riinal' lasseb? —
Koorus nõuab armastust.

Rõemu tujus kuulan mina
Shtu ehal heinamaal,
Kuidas laulu lasjed sina
Terwituseks armsamal'.

Tõusen üles — ruttan sinna
Kaste wilul lauluga;
Tahaks läbi ilma minna
Shtu rahu armuga! —

10. juunil 1915; heinamaal kirjutatud.
Roongas.

M. Süll.

2. Wihm heinamaal.

Wiibin küinis — wihma sajab,
Kiided märjad seljas mul;
Pikse mürin eemalt kajab,
Heina ilm on täitsa hull.

Saad kuhja lawal nutwad —
Wihm neid jätab peata.
Wikatid siis tööle rutwad,
Aega ei wõi raisata.

Wihma saost rohi ferge,
Kiit nii lõbus, lustilik;
Sadu! millal jäed ja järke? —
Siis on töö meil õnnelik.

Wihma warjul küinis istun,
Rõõmu aega mäletan;
Mõttes kaugel metsas astun,
Juuli kuud seal armastan.

Warju kombel mööda läinud
Enne päewad paremad;
Ilmas palju ümberläänud,
Küüd on ajad kurwemad!

Selge päike, taewa fina —
Pilwedega piiratud;
Kõnda sellest mõtlen mina —
Elu nutust niisutatud —

Wihm on möödas, — päike hiilgab,
Loodus naerab nooruses;
Kohi hõbedana kiirgab
Kooonga walla tooruses.

Heinamaadel kiwa palju,
Puud ja põesad, forratus.
Nõdrus — see on Kooonga kalju,
Sammal, põesad — õnnistus.

Kivides on leiwa rikkus —
Kõnda isad laulavad, —
Kiidu, põllu laius, pikkus
Teiwastesse kasuvad.

Nadamast on aja tarkus
Mihkli*) meeste määruseks —
Teeme aeda — seks on priius,
Kiidud antud teiwasteks.

Kiidan heina, mõtlen ise:
Sõja ratas raksumas;
Aeg! mill' annad inimese,
Kus mõistus tööd kuldamas?

Geesti minewiku udu,
Kutu wihm ja orja õõ, —
Kõik on möödas, jõuab kodu,
Kalew ja ta rammui töö! —

15 juunil 1915; kirjutatud heinaküünis.
Kooongas.

M. Süli.

*) Mihkli kihelkonnas on orja töö jätisena üks suur aedade tegemine; igal maalapil on aed ümber. Sellele tegurite ohwerdavad talupojad ilma õige otstarbeta kõige kallima aja ja töö jõu.

Suuletaja.

3. Rõõmuga läheme heinamaa tööle!

Rõõmuga läheme heinamaa tööle —
Raiume, laastame, juurime;
Lauluga läheme õhtule, ööle,
Nõdrust ja nuttu nüüd jätame. —
∴ Hoi liff-lakk, liff-lakk, lakk,
Hoi liff-lakk, liff-lakk, lakk, —
Rõõmsaste niidan ja luiskan siis ma! ∴

Rõõmuga läheme päikese tõusul —
Niidame, riisume, kogume;
Toitu ei anna me' nõdruse usul,
Reiud ja peiud, — jest laulame. —
∴ Hoi liff-lakk, liff-lakk, lakk,
Hoi liff-lakk, liff-lakk, lakk, —
Rõõmsaste niidan ja luiskan siis ma! ∴

Harime põllud ja niidud nüüd puhtaks
Kivid kõik ära me' korjame,
Et kodumaa pind siis haljendaks, luhtaks,
Wägewust, tarkust me' kiidame.
∴ Hoi liff-lakk, liff-lakk, lakk,
Hoi liff-lakk, liff-lakk, lakk, —
Rõõmsaste niidan ja luiskan siis ma! ∴

Kodumaa kallid ja Gestimaa armas,
Ärka ja uuele elule;
Haridust nõua ja ole ja kärmas, —
Wikat on walmis ju walule!
∴ Hoi liff-lakk, liff-lakk, lakk,
Hoi liff-lakk, liff-lakk, lakk, —
Rõõmsaste niidan ja luiskan siis ma! ∴

18. juulil 1915.
Roongas.

M. Säll.

4. Sumene hommiku.

Hommiku! ja ilusam aegade isa,
Sumene hommiku — rõemus on meel;
Si kuule ma külades müra ja kisa, —
Beel punetab taewas — päike on teel.
Koiduga ärkab lootus elude ilma,
Koiduga kõneleb looduse waim;
Koit aastad ja sajad meil terwitas silma, —
Päike on tõusmas sull, Gestimaa taim!

Hommiku suwel! terwed su laenete wood,
Wärskus on looduse jõudude sees.
Karastust andwad mulle kaitsetuse hood,
Kui kallim paradiis armude wees.
Armastuse päike tõuseb koidu kumal,
Tõde ja wabadus waimustab sind,
Arm — loodud hädade ja õnnede Jumal,
Mu nei, mu naene — armastad mind?

Kui sumene päike on koitude põues,
Siis ärkab ja tõuseb külades mees;
Ta terwitas walgust ja ruttab siis õues,
Kui nurmed ja niidud hiilgawad wees.
Sume ja põllumehe küpsuse tooja,
Kõik aasad ja wiljad liiguwad tööli.
Tere tulemast, päike! annad meil sooja,
Õnnistust polnud siin pimedal ööl.

Hommikul jätendab hõbedane laste,
Looduse rõõm — ühenduse wäes.
Ühendus on elu esimene aste,
Sahutus luurab õhtute käes.
Oh, wennad ja õed, oh isad ja emad!
Ärkage unest, uskude wilust;
Kes teab, kui kanna on maganud nemad,
Kangel looduse rikkuse ilust! —

19 juulil 1915.

Koonga.

M. Süll.

5. Sünni paiga koplis istun.

Sünni paiga koplis istun,
Jsa talu kaafikus.
Päite paistab, kui ma astun —
Singes kurblik kannatus:
Jsamaa küll oled sina,
Armas wanemate pind,
Wõeras siiski olen mina —
∴ Kohal karjub müügi hind! ∴

Sünni paiga koplis kased
Magust mahla annavad,
Nüüd neid, kirwes, maha lasjed, —
Koorivad linna kannavad.
Kadagad ja põesad aga —
Ei neid kirwes liiguta;
Kurjus ees ja uhkus taga —
∴ Mees neid mõtleb kiiguta. ∴

Wanaisa waimu otsin,
Kannatlikku kallistust;
Pappsepõlwe armus nutsin,
Kui ta andis õnnistust.
Surma wikat sind on niitnud,
Waga wanemate waim.
Sinu meelt ma olen fiitnud, —
∴ Waga rahus! kallis taim. ∴

Sünni paiga koplis puhkan
Kase wilus wäsimust;
Kuiigi elu murest ohkan,
Sing ei tunne igawust.
Koppel kallis, koppel ilus!
Haljendad ja lehtedes;
Kaswad, lõhnad igas talus
∴ Suwe õrna ehtedes. ∴

Kus on Gesti meeste jugu
Naernud, nutnud, wõidelnud;
Wabaduse õnne lugu

Mastasajad mänginud?
Kus on orja ööde veri
Murtud minewiku sees;
Igatjaste armu meri
∴ Gesti elu waate ees? ∴ —

Gesti talumeeste õues,
Kase wilus, puude all,
Siida tujukub orja põues,
Kuni kaswab süita tall —
Kalewite kange poega,
Laulu lindu neiuke,
Wõidab põrgut taewa wäega,
∴ Gesti lipp ta armuke! ∴

1. august 1915.
Kaelaka koplis.

M. KILL.

6. Jäta rahule mind, sina!

Jäta rahule mind sina, —
Noormees Gesti talu sees!
Mõisa oma olen mina,
Poisid, tüdrukud mull ees.
Wihkan talu tööd ja mulda,
„Polli“ põldu põlgan ka;
∴ Austan mõisa meest ja kulda —
Kofi mind, kui tahad sa. ∴

Jäta rahule mind sina, —
Saksu tahan armasta!
Olen ilus neiu mina,
Siida tujukub rahuta:
Mõisa mees ja „proua“ nime —
Kas seal peitub õnnistus?
∴ Wõi on murest murtud pime
Lulewit, kus kurwastus? ∴

Jäta rahule mind sina, —
Suu ja rõõm on võrgutud!
Balmis laud ja pulma lina,
Pärnu „jänese“ nuumatud.
Piima poodis minu elu —
Wana poisi võimuses;
∴ Jätan maha Wirtsu talu
Kendi mõisa hiilguses. ∴

Pulma pidu, nagu meri
Maru mäksul, haiget teeb:
Sest et Gesti hing ja weri
Walu wärinatel keeb
Siis, kui jätan Jumalaga
Gesti talu õnnistust;
∴ Ruttan paari rumalaga,
Wõersil warjan mälestust. ∴

Oh, ja neiu, kulda fana!
Oled priske nooruses.
Miks su usk on nõnda wana
Mõisa meeste tooruses?
Miks sa püüad nime muutust,
Miks sa wihkad talumeest? —
∴ Jätad maha küla truudust,
Uhkustad ta filma weest! ∴

Sinu hinge iludusest
Näeks ma kodu kaswama;
Sinu keha kenadusest
Paulaks mõnda laulu ma.
Sinu silmis särab taewas,
Armastuse sügawus;
∴ Kui mu jüda rasges waewas —
Rinnal oleks fergitus! ∴

Rahjetsedes mõtlen mina
Sinu peale, neiuke —
Rahu ilm ja taewa sina,
Nutnud nurmel dieke!
Elusaatus nõnda jõuab —

Rõõm ja valu käsi-käes;
∴ Miks ta kodust ära nõuab
Salmet unistuse väes? ∴

Jätan rahule sind, neiu,
Gesti meeste soowiga:
Põrgulane on ju peiu —
Sakste armu woodiga.
Gesti neiu! ära mine
Raefeks Balti mõisale,
∴ Ära kiida — „prouafene, —
Siis sind jätan rahule! — ∴

11. august 1915.
Noongas.

M. Süll.

7. Saksa laewad Pärnu randas.

(7. augustil 1915 a.)

Kui ilm on mässul ja marude sees,
Saksamaa laewad on tules ja wees;
Kui surm ja elu on wõitude wäljal
Priius on rõõwlite polgul ja näljal, —
Siis paistab ka päike ja annab meil' sooja,
Ja sõda on seadus, mis seadinud Looja.

Saksamaa kurat on laewade peal,
Udujel hommikul luurab ta seal.
Kui sõjawäe tööle ruttawad mehed,
Ja katestest on parktis märjad kõik lehed, —
Siis Pärnu peal' waatawad waenlase filmad
Teadmata käsul just kui muutlikud ilmad.

Ma olen üks kroonu mulla töömees,
Ja seisjan lahingu wäljade ees.
Waatan tööd järge ja ruttame randa,

Sakslane põrmitseb tuld meile anda.
Kuus laewa muuli otjas selgesti näha,
Nad waatawad, votawad, ära ei läha!

Saksa orjuse hirmude walu,
Kurjuse wõimus, — nuta ehk palu, —
Läheneb rööwlite laewade tuli,
Pärnu rikkust, wara püüdnud ta oli.
Üheteistkümmnel tunnil miinide paugud
„Waldhofi“ wabriku' põrutawad augud.

Suur wabrik on tule suitsu maru,
Laewad sest peawad lahingu aru;
Kui raskuwad rauad ja langewad laed,
Meil walmis ei ole weel traadidest aed. —
Ja häkiste kuulduks hirmus paukude heal —
Suurtükide tuli Saksa laewade peal.

Kes on see mees — annab Pärnule tuld? —
Sõda ja orjus, kui Saksamaa tuld!
Kallastelt wastab ja põgeneb Wene,
Walli kraawis warjul ma, linnufene.
Tule lõhna ma tunnen, lendawad kuulid,
Wärisewad aknad, gümnaasium, koolid.

Rahwas ruttab, jookseb Pärnuft ära,
Kuulda on nuttu, müra ja kára.
Üle silla sõidan Tammiste metsa,
Jooksikute armul polegi otja.
Saksa laewade müra on Pärnumaa wees,
Ja kurjuse waim siin sala udude sees.

Mihkel Saat — üks tutaw Laiksaare mees,
Kes töötas Mustajõe metsade sees,
Hobusega sõitis — wõttis mind peale, —
Tänuga tunnistan kiitust ma heale!
Torisse tulime — siin leiba ei müüa,
Nälgas ma olen, pole midagi süüa.

Lapsed ja wanad, naesed ja neiud,
Põgenewad mehed, ruttawad peiud —
Rõigil on ühine mure ja sõbrus,

Ristiks ja hädaks — usuline nõbrus.
Eesti pojad ja isad on sõdade teel, —
Wõitjaks on wabadus, õigus. ühinemeel.

Shtu on käes, weel põlewad majad,
Sõja tules on ilmade rajad.
Pärnu wette langenud Saksa laewad,
Baroni elu ja lootuste taewad. —
Nüüd suuretiki tules olen ma käinud,
Butteruse põrgut Pärnu wees ka näinud! —

12. augustil 1915.
Koongas.

M. Süll.

8. Tule mu rinnale, kaisuta mind!

Tule mu rinnale, kaisuta mind!
Oled mull' kallis, ma armastan sind.
∴ Rahu ja terwis mu armude wäes, —
Rõemus on elu, kui naene sul käes. ∴

Meiud ja naesed fiin ilmade sees
Dotawad, loodawad — tule mu mees!
∴ Rõdista, kallista — wabadus mull,
Riiguta, kaswata — ütlen ma sull. ∴

Tule mu rinnale, kaisuta mind!
Flus on kewadel looduse pind;
∴ Flusam diele õitseb mu ees,
Olen ma kuiwal, ehk olen ma wees. ∴

Armastus elus on wõitluse juur,
Ühendus wõidab, kui kurwastus suur.
∴ Särawad silmad ja kerge on meel,
Tule ja kaisuta, kallista meel! ∴

Sunnis on nooruse armude tund!
Püha on hinu, kui looduse sund.
∴ Unusta, waewa ja muret siis ja —
Ernuse diekest paljastan ma. ∴

Tule mu rinnale, kaisuta mind!
Tule! ma laulan kui ööpiku lind.
∴: Nooruse tunded on heljumas siin,
Lõppenud kurjus ja hinude piin. ∴:

Elu on ööde ja päewade sõit,
Rahu ja sõjade ühendud mõit.
∴: Glame ihes, mu kallike ja, —
Tule mu rinnale, suudlen sind ma! ∴ —

13. augustil 1915.
Koongas.

M. Püü.

9. Mälestuseks.

(Albumisse neiu Adele Al.....g'ile.)

Sa oled neiu noor ja ilus,
Weel walmistad end elule —
Kui ill, mis kasvab puude wilus,
Ja pöörab õija päewale.

Kus on Su elu rõem ja rahu
Siin mureliku elu sees? —
Kui kurjus hääb: tapa, rõhu! —
Ern-õiekestel filmad wees.

Kus hinge igatsuste ase
On walmis Sinu elu teel, —
Ei seal Sind saatus seista lase,
Kui arm ja noorus leida weel.

Sull kalliks jäegu Gesti talu,
Ja lihtsus kannatuse väes.
Kas tunned rõemu, kurbtust, valu, —
Sull arm ja lootus seltsimees. —

Pärnus, 18. septembril 1915.

M. Sull.

10. E l u.

Elu terwes ilmas liigub,
Elu mullast tõuseb taewa.
Elu ilma ruumis kiigub —
Ei ta tunne surma maewa.
Surm on elu sünnitaja, —
Üheskoos rõemul rändavad;
Ole rahul, kannataja, —
Surnud sind ka toidavad.

Elu keerleb ilmast ilma,
Ta mõim ja töö on otsata.
Ilma ruum ei mahu silma,
Ta mõet on meile tundmata.
Kes mõistab meitest mõtelda,
Kus wiimne ots saab tulema?
Kes jõuaks kokkulageda,
Kus hinged jäeksid elama?
Puud ja rohud, kõik mis kasvab,
Kõik loojast loodud elajad —
Muld neid kõiki jõuga toidab —
Kus on siis elu pärijad?

Kui nüüd muld meil elu hoiab,
Ja toidab, katab lõpmata,
Eluõht kõik ilma täidab,
Eht küll ta tee on teadmata, —
Siis õhku, soojust kummardan,
Ja elan rõemsa meelega,
Ring mulla väge armastan, —
Mu elu, surm on tähtega,

Mis näen ma taewas hiilgama,
Kõik ühte seotud kindlaste.
Ma õhtul uinun magama
Tähte paistel tasakeste,
Kuni taewa jõrwal päike
Siin teretab mind hommikust,
Äratab kas suur ehk väike,
Ja annab elu õnnistust. —
Looja Jsa kõrgem tarkus
On nõnda elu rajanud —
Surm on uue elu märkus, —
Kas oled jeda aimanud? —

Pärnus, 27. septembril 1915.

M. Süll.

11. Kalamehe naene.

Kurwal meelel elan Pärnus —
Süda, mõte rahuta;
Dotan sind, mu mees, mu truudus,
Kõnnin üksi rõõmuga.

Kewadel ja kõitsid ära —
Siberisse kaugele;
Jätsid mind ja sõja käre
Hutma pisar kaugele.

Kalapüüki seal ja leitsid —
Külma wete woogudes;
Walu warjud mulle kõitsid —
Suure raha lootuses.

Ilma sinuta on elu
Igaw, raske, rõõmuga.
Mures närtsid minu ilu —
Kõos, mis ilma kasteta.

Tasa õhtu mõtlen mina:
Kallike! kus oled ja?
Tumedaks läin'd taeva sina,
Lootus jage'st mõitleb ka.

Suu ja noorus mahamaetud —
Kaene ilma meheta!
Raha, rikkus röövlis featud —
Jätab armud leheta.

Räägin kirjast, kiirelt saadan
Sulle termist kallike.
Müllal jõuad? trööskri loodan,
Murest murtud naisuke.

Siikumata lootus loidab,
Meel on truu ja õiglase.
Lootus valjud valud mõidab;
Etu waim on ühine.

Sing ja ihu üheks featud;
Arm on Looja sügawus.
Etu jõud on meile jäetud,
Olgu külm, ehk palawus.

Püha rõem ja armjad filmad,
Teretan sind, kallid käes!
Just kui kewadised ilmad,
Kosun sinu rinna wäes.

Pärnus, 6. oktoobril 1915.

M. Süli.

12. Noorse pisarad.

1.

Ma elan nooruses ja tasa nutan,
Ma walan kurba hinge igatsust;
Kas istun, kirjutan, ehk tõble ruttan, —
Müll pisar palgel annab jahutust. —

Noorus, oh noorus! ja hõiskad ja laulad,
Su õnne tähti näikse naljades;
Sa jooksed ja tormad, leiad ka hauad,
Su armastus läib uhkuses ja mundrites.
Ma tunnen noort neitut, — terve ja ilus, —
Veitenantid on tema saatjaks siin, —
See noorus on rõemu, lõbude alus,
Ja mõit on tühjade tujude piin. —

Elu on walus, kus muret ja rõemu,
Sojendab päike ehk pilwis on ilm.
Noorus! kas otsid ja eestlaste waimu,
Kui uhkust ja toredust nõuab su film?
Kas õigust ja puhtust himustad taga,
Kui wihtad kodumaa põldude tööd? —
Noorus, oh noorus! kas aimad ja aga,
Et austad kulda ja tormilist vööd!
Su rõem on matuse kellade kaja, —
Kuulutab: lahkunud noorus on siit,
Maha jätnud ta wanemate maja,
Ja laulab linnades rõemude wiit!

2.

Ma nutan nii tasa siin ükfinda weel,
Nuttetes leian ma õnne ja rahu;
Mul pisarad palgel ja ferge on weel, —
Sõde wilu mu hinge ei mahu!
Silmad siis läigiwad, tunnistab süda —
Kõik lootus ja rõem on kindlad mu sees;
Kadunud kahtluse waewade häda,
Truu olen neiuks, õiglase mees. —
Armastus Jumalaks ilma on seatud,
Ma waatan su silma, nutan siis weel.
Pisarad kastawad armu, mis jäetud,
Ja noorust, kes rändab ükfinda teel! —

3.

Kui olin laps, siis nutsin ema süles,
Nuttetes, waluga ta mind sünnitas.
Ja jälle naersin, ärkasin ma üles —
Mu kallid ema, kes mind kiigutas!

Sa koolitased, rõemu palju ootsid,
Mu elu nägid täies mehe eas;
Su noored lapsed ema peale lootfid —
Nüüd aga nutwad leinajate seas. —
Kallis ema! külmas haudas ja magad,
Su hing on igawese rahu sees;
Su elu — taewas, kuhu jõudwad wogad,
Ma nutan sinu kadund waimu ees. —
Oh pisarad! kui palju jälle tröösti
Ma leian leina tundel hingele;
Ja kannan fergelt walu, surma risti,
Suur kurbtus kaob minust kaugele! —

4.

Kui on mu elu taewas pilwist pime
Ehk elan üksi wõersil rõemuta,
Ei unusta ma mitte neiu nime,
Ja juure waimus wõtan lennata. —
Kui õnnetuste merde lootus sureb,
Ja hinge igatsused kustuwad, —
Siis sulle unistuste ots ka tuleb,
Su filmist jookswad walu pisarad.
Kõik lustililled närtswad siis ära,
Ja süda peksab põues rahuta!
Kus on su ilmaüüta filma sära,
Su armastus, mis rändab otfata?!
Oh, noorus, noorus! sind ma nutan taga,
Ja kahetsen, et olen efsinud.
Ma olin neiu — ilus, püha, waga, —
Nüüd olen lill, mis äranärtfinud!
Tulge tagasi! kuldsed, kallid ajad,
Kõik lipnikud ka oma lustiga, —
Mu armumerde uputage sajad,
Mu noorus — ilu mängib himuga. —
Oh, ei! te' äraneetud peitud mulle, —
Ma wihtan teie lõbu, hingamist,
Ja linnu healel, noorus, laulan sulle:
Ma Gesti talust loodan seltsilist! —

Ma seisán ja waatan — wahutab meri,
Üks paadike wõitleb laenete sees.
Mees sõuab, loodab, — weel tufsub jo meri,
Jõud raugnemas pea on walude wees. —
Elu on lõpmata jõudude wõitlus,
Surm on ainult elu muutuse jaam.
Wiha ja waen, elu kurbtus ja kurjus
On lõpenud siis, kui kannab meit raam. —
Elu on meri, mis purustab kaljud,
Ta lohab ja mühab nii hirmsaste;
Need laene löögid on kõrged ja waljud,
Torm nõuab ka ohwrit nii rohgeste! —

Ja waata! seal waitiwad laenete woad,
Nii ilus on meri, sinab ta pind.
Kadunud kõik tuuled ja marude hood,
Rõemuga terwitab seltsimees sind. —
Ma seisán, waatan — kus on minu kodu,
Jgawene rahu ilmade maa?
Ka päikese paistel roomab suur madu,
Ja surmab ihu, — ei märkagi ja.
Ma näen kõikide elu rõemu, rahu,
Kus wehgleb igatsuste ingli tiiv, —
Si muidu nad meie meelde siin mahu,
Kui laenetab walutuisikaja liiv.

Ma olen õnnis noore ilma meres,
Kui elu kastan pisarate wäes, —
Siis õige tunne siidamel ja werel
Ja elu mõte seisab Looja käes.
Ma nutan palju toore elu üle,
Nii leian rõemu, hinge iludust;
Ka siis, kui elu saatus — raske, kole,
Ma pisaratest tunnen kinnitust! —

Pärnus, 18. oktoobril 1915.

M. Üüil.

13. Minu wiitol!

Minu wiitol! kõla jina waljust —
Siis kui süda rõõmul tussub sees;
:: Mängi minu hinge ilu kaljust —
Siis, kui seisab armu õnne ees. ::

Olen noor ja lustil mängin mina,
Elu waewa ära unustan;
:: Veri keeb, kui näen su silma sina,
Mängu healel ennast rahustan. ::

Minu wiitol! tõsta rõõmu tuju —
Siis, kui sind ma õhtul uinutan.
:: Minu noore armu mere kaju! —
Kuule, kuidas sind ma mäeletan. ::

Loodus mängib, linnud laulwad ühes;
Noorus hõiskab kewadisel a'al.
:: Muusikas ka helid igal-tahes
Ernust hüidwad mängu meeste maal. ::

Elu, kui sa oled nõnda walus,
Ja mu saatus rändab raskuses, —
:: Siis ma otsin, kus on õnne alus,
Pisar läigib elu lilledes. ::

Baatan õitswa nurme, niidu üle,
Puhkan metsas — waikus rahustab;
:: üle kauge taewa tähte süle —
Sealt mind Looja Jse jahutab. ::

Minu wiitol! kaeba tafa, nuta —
Pisarate põhjust endale;
:: Kurblit süda, — soowidega rutta
Mängu keelel rahu rannale. ::

Ja siis mängib minu wiitol sulle
Elu nõnda, kuidas näed sa.
:: Kallis hing! siis armas oled mulle,
Kui mu mängus tunned elu ka. ::

Koongas, 14. novembril 1915.

M. Süli.

14. Mehed, lähme lustil metsa!

Mehed, lähme lustil metsa!
Voodus hõistab kewadel;
Wabaduse, õnne otsa
Ära otsi nurmedel.
Puud on haljad, niidud õitswad,
Sinnud laulwad ilusast!
Ja siis mehed lustil hüidwad:
:,: Rõõmu tunnen kodumaast! :,:

Selgest taewast päike paistab,
Soojust saadab rohgeste;
Metsa ilu rõõmu tõstab,
Elu kaswab uhgeste.
Rahu hõljub õrnal tundel,
Kaotab mu turvastust;
Meel on lõbus, lootus kindel:
:,: Metsas tunnen armastust! :,:

Neiud, tulge lustil metsa!
Laulame seal waljuste;
Haljendawat kase oksa
Toome kodu rõõmsaste!
Igatuste puhas ilu
Maerab puhas looduses —
Siin on terwis, siin on elu:
:,: Lähme metsa noorusel! :,:

Kuule, kuidas puude kohin
Saladustest seletab!
Armas nein, ehk ma tohin
Laulda, mis mind waimustab? —
Ja siis hütigem ühelmeelel,
Rõõmurikkal rohu ra'al,
Sinnud laulwad mitmel keelel:
:,: Ühendus on Gestimaal! :,:

Koongas, 1. detsembril 1915.

M. Süli.

15. Luuletaja.

Luuletaja süda on taewaste tuba,
Kus laulab ja mängib, töötab mu hing;
Arwustuse ilmast ei küsi ma luba, —
Suule on looduse laulude ring. —
Kõik metsjad ja mered, kõik tormide tunled
Kohawad, mängiwad, kutsuwad mind;
Ma kuulan ja waatan, küll waikiwad huuled, —
Seal kõuseb ja langeb looduse rind.
Kõik põllud ja niidud laulawad wägedest,
Nutawad wjad ja leinawad jõed;
Ka õnned ja rõemud mängiwad mägedest, —
Paukame ühes, kui wennad ja õed.
Ja lindude koorid warasel lewadel
Paukawad looduse wooruse witt,
Walu ja kurbtuse leina nad sügisel
Jätawad mulle, kui lendawad siit. —
Kõik taewaste täius on otsata elu, —
Tähed — nad tunnistawad mulda ja maad,
Kus sünnib ja kasvab Jumaluse ilu,
Kõik kurbus ja headus ka mängiwad.
Igapäewane mõistus seal töötab ja laulab,
Käägib ja seletab looduse keelt,
Sealt piibadus ise mu hingesse woolab, —
Rahustab murelist südant ja meelt! —

Oh, pisar! kust tuled sa, leiad mu silma,
Kõik tunned mu saatust ja soowisid?
Kui sünnid sa rõemu ja walude ilma, —
Kus paikad ja enne ka kiikusid? —
Kurbustad, rahustad, trööstid ja elustad, —
Pisar, kui armas sa oled mulle siis!
Sunnistad, rõemustad, kurbust ja lahutad, —
Pisar on looduse laulude wiis.

Oh, armastus! otsin ja laeban sind taga,
Kutsun ka kaugemalt waimude maast;
Sa elad seal kõrges kus taewas on waga —
Ma süüski kuulen ja tunnen ta healt.
Mu kallim neiuke — ilus ja nooruke!
Minu naene ja laps, mõnusam mees! —
Sa laulad ja mängid lahkestest, linnuke —

Elan ja suren ju armude ees.
Su ühendus kiidab ja kallistab kodu,
Sundleb mu südamet, mõistuse tööd;
Ühes m'e elame ja vihkame riidu,
Wannume walu ning wõidame ööd. —

Kewadiseft ilust ka talwel ma laulan,
Ja kõnnin looduse nooruse wäes;
Ma kurbtuse teadust sull edasi annan
Ka siis, kui rõem just kui kiigub mu käes. —
Ma seisn ja waatan siin looduse luulet,
Kõik elu ja surm on looduse keel;
Märkan seal kõrgemat, kaunimat keeret, —
Mõistan ma seda, siis luuletan weel. —

Kui sa luuletaja waimu püüad mõista
Siin usulistel elu laenetel, —
Siis mu hinge õrnust üle kõige tõsta,
Ja armastust ka tõe ainetel. —
Luuletaja hing on wäeslapse ema,
Ma nutan ise ka ta pisaraid;
Luule laene kohab, kuni tuleb tema —
Ma tunnen hinges elu wärinaid. —
Luuletaja hing on õrna õnne ilu,
Nii puhas, süita, truudust otsib ta;
Kurdab armastuse uhkust, wilu,
Ja nutab seda ilmalõpmata.
Siis ärkab ta üles ja waimustab walu,
Seal tõuseb ja langeb looduse rind, —
Ma laulan nii õrnalt, ja nuta ja palu,
Kuni sa mõistad et armastad mind. —

Kõik elu ja olu ma tarkuseft mõõdan,
Ilmade Loojat ka leian ma siis;
Kui nõdruse nuttu wägewuses wõidan, —
Ja hinges heljub Ta mõistuse wiis.
Siin õnne ja rahu ma taewastest otsin,
Ning hingam kodumaa piinade ees,
Jumaluse jõuga ma ühendust wotsin, —
Ja leidsin ka seda laulude sees. —
Nii looduse luulet ma rõemuga püian,
Mu südamet soojus sõtsutab sind,
Ja sõnade ilul ma hinges siis hütan —
Laulan kui looduse laulude lind!

Kui julge ma wõtan ja lahkutan sõnu, —
Mullasest majast siis keerleb mu waim,
Siis tunnen ja mõistan ma salwide mõnu,
Ja laulan kui Eesti talude taim. —
Ma werega kastan ja elustan kuju,
Salmide pikkus on südame sees,
Ja wooruse aade ka awaldab mõju
Luule, kui armas ja oled mu ees!
Küll sõnu ma kokku keerutan kaljudest,
Pigistan piina uskude hõlmas,
Tunnistan tegu ma tooruse warjudest,
Laidan sind mõisa pidude pulmas.
Kallistan, armastan, hoian ja kiigutan,
Terwisid saadan ja sõnumid toon;
Ehk jõudu ja rammu sõdades liigutan,
Dotuse peawade õnne ma toon.
Ma rõemuga rahustan, lepitan leina,
Loodus on mängu laulude isa;
Ma künnan ja häestan, ning niidan ka heina, —
Töö on luulele tarwilik lisa. —

Metsad mull mängiwad, luhad seal laulawad,
Niidud ja nurmed ehk kaebawad weel;
Ühed sest naerawad, teised ehk nutawad,
Mu laulus — seal mängib looduse keel.
Kui ükski ma istun ja kirjutan laudas,
Mõtlen ja mäeletan, tõuseb mu rind, —
Ehk suren ma ihus ja hingam ka haudas,
Loodus on luule jumalate pind; —
Siis weerewad wiisid ja kaduwad kalmud,
Jgawesest elust läigab mu film;
Ehk murduwad mõtted ja kõikuwad himud, —
Kui laulaks mu waimus terwe maailm! —

Koovngas, 3. detsembril 1915.

M. Lüll.

Salmikud ja laulud.

II jagu.

1. Jumal.

Jumal on waim, kõige ilmade Pooja:
Elu ja surm on Ta wägewas käes,
Annab maailmale külma ja sooja,
Kõik loodus liigub Ta tarkuse wäes. —
Jumal — kõige elu mõistuse täius,
Inimene on Ta sarnadus siin, —
Mõetmata mõistuse pikkus ja laius,
Igapõlne looduse alus ja liin.

Taewaste ruumides hõljuwad kehad
ühise eluga seowad mind;
ühise tarkuse tunded ja ehad
Kaswawad, kuni nad leiawad sind.
Suren ma ära, mind maetakse maha —
Jhu, kus Jumaluse töö on sees.
Sündides ja surres wõetakse raha, —
Selleks on usude orjuse mees,
Kes petab meie olemuse fogu,
Ja kuldab, hõbetab mõistuse meelt;
Kes mängib kurjuse waimule lugu,
Ja nuhtleb rahwuse rammu ja keelt.
Jumala elu ja mõistus on aga
Rahata pühaduse walguses,
Ta woolaw rahu on õige ja waga
Ilma kullata armu kõrguses.

Jumalus liha sees wõitleb ja wõidab,
Rahude randa puhkama jääb;
Kaswades kosub ja ennast Ta toidab,
Kurja ja headust ühes Ta näeb.
Surres mina sünnin waimude ilma,
Kõrgema mõistuse mõtte riiki,

Tarwitan seal ka kõrwa ja filma,
Kui tõusen uue elude liiki.
See kõik on waimude mõitluse wäli,
Kus Jumalus juhib neid wägesid;
Seal paistab päikeste heledam tuli,
Ei näe ma seal usude mägesid.

Jgawene Jumal, mõistuse wägi,
Ta täius on kaswamas ilma des;
Jnimene otsis, leidis ja nägi,
Et Jumalus elab ta's eneses.
Jumal on usuta tõde ja tarkus,
Usku ei nõuta seal mõistuse käest —
Asjata nõdruse lootus ja märkus, —
Jumal on rikas iseenda wäest.
Armastus sünnitab nooruse tunnet;
Noorus on surma sündimise uks;
Ühine tõde ei walmista wannet,
Waid wanne on pörgu südamete tuks. —

Dösel ma waatan Su tähtede jära,
Päikeste lugemata armusid;
Ei kuule ma nende jõudude kära,
Ei ole neil surnute haudasid. —
Sa suur ja wägew maailmade Looja!
Su waimude wald on tähtede sees,
Kes wihkab ja põlgab pattude rooja, —
Dn looduse wägede peremees. —
Kas igal taewasel kehal on Kristus,
Kes kannatas kurjuse mõiste all,
Sündis ja suri, taewa ta astus
Ja oli usude ohwite Tall? —
Sellest ei seleta taewaste täius,
Sellest ei kuuluta looduse keel —
Dn tundmata taewa riikide mõistus,
Et sünnib ja sureb Jumalus weel.

Ma nutan ja naeran, mõitlen ja wõidan, —
Elu ja surma ma sündides näen;
Saladust sidemetes hauda kbidan,
Ja ise ka surses sinna ma lä'en.
Kui elu on tugew ja tark siin ilmas,
Trööst ei otsi ta usude puust,
Kus kadetus kaswab pimedas filmas,

Ja kavalus karjub surmade sunst. —
Inimene toidab eluga ennast;
Elu ta küpsetab, keedab ja sööb,
Küll lahutab teda looduse wennast,
Piinab ja wangistab, elu ta lööb. —

Kui elu on kurb ja mõtlus on raske,
Ja mures on hinge igatsus siin,
Kui armastus püiab kulda ja wäste,
Müllab eba-usu orjuse piin;
Kui ihu ja hing on walude waewas,
Eht seisab lahtiste haudade ees,
Pilwes ja pime on saatuse taewas,
Rahu ja rõem — were udude sees, —
Siis langen palwes, mu Looja, Su ette —
Jumalus räägib ja südistab mind,
Kinnitab südamel soowide mõtte,
Noomib ja rahustab ükfinda sind! —

Jumal! Su rõemu ja rahu ma püian,
Ja wabaduse waimus otsin Sind;
Ma pimeduse piina riigist hüian:
Siin on Su mõistus ja mõttete pind?!
Sa külid ja lõikad, walmistad elu,
Kaswataad omale täiusel meelt;
Spetad õiguse tunnet ja ilu,
Mis leian tähtede lehade teelt,
Kui rändan siit õndjuse õhtul üles
Ja jätkan juurdumat mõistuse tööd;
Kui liigun ja liigun looduse süles, —
Elul ei olegi otja ja ööd. —

Koongas, 13. nowembril 1915.

M. S. U. L.

2. U | E.

Nasta millionite kangel minewikus,
Ennemüistsel elu jutu maal,
Inimese mõistust eba-ust siin rikkus, —
Waimu lapselõlwe nõbral ra'al. —
Kas Nadamalt Looja tarkus nõudis usku, —
Wõi weel nõuab surma wärawal, —
Kui Ta puhus paradiisis hinge õhtu,

Taewa tähte ilmas säraval? —
Sellest waitib Mooses wana rahwa Biiblis,
Wabaduse waim ei kirjuta;
Kas mõni Gedenis laulatas ja ristis, —
See on usu tõele teadmata.
Igapene usk ei küsi abi sinult,
Kes ja lonkad templi proowides;
Ei ta kogu kulda, hõbedat ka minult —
Sureliku ihu soowides.
Kindel taewa tõe mõiste aga elab, —
Seda usub hinge igatsus, —
Et siin Dooja mõistus mulle elu annab,
Ja mu elu on Ta ilmutus.

Aga rahwa elu kaswu kiisatuses,
Udulistel walu wäljadel,
Wabaduse rõemu, rahu kannatuses,
Kauaditswal elu kewadel, —
Sealt ma leian wale kumbeid ruttu,
Kujud kullased ja nooremad;
Kuulan põrgu laulu, orjapõlwe nuttu,
Seal on usulised wanemad. —
Igal rahwal usu jampsituste lugu,
Kus loomad, kiwid wiivad taewa;
Viha tiikid õnnistawad mõnda sugu,
Ja waga wanemate waewa.
Jumaluste julgust kohab mets ja meri,
Päike paistab, pikne põrutab;
Eba-usu suits ja wesi, ohwriweri —
Saatusst kaitseb, kurja hirmutab.
Ühel wale-usul jumalus on pües,
Jmedega kiidab paganust;
Eht luurab linnades ja ka küla õues,
Söök ja kiidab rahwa jumalust.
Teise jumalus on wiina gifti rammu,
Mis kõik mured mulda uputaks;
Kiigi südamesse wiina usk on ammu
Seatud õnnistuse pisaraks! —
Ja raha müllab, kui suur ebansu wing,
Ta'l jumaluseks mõel ja tuli;
Raha ristib, matab, kui usu mundri hing —
See olla armastuse wili?! —

Nõnda eba-usu pimeduse ilmad
Rahwa südant riul hoiavad;
Wana aja kuldjed wafikate silmad
Wargjel wiisil saaki püüawad. —

Kui ma jumaluste mõiste tüli tunnil
Otsin õiget alust usule, —
Ei siis leia seda rüütli raua sunnil
Maa pealt taewa jookswa elule.
Kui ma Looja täiust tunnen mõistusega,
Tema saladusi seletan;
Usu kiitust jätan kombe uhkusega,
Tõde wägewuses armastan, —
Siis kõik ennemuistsed kujud matan maha,
Mis on leida igal usu maal;
Taewas pole kulda, hõbedat ja waha,
Ei ka ust seal rahulisel raal. —
Kaugel iga rahwa minewiku kätgis,
Haljendawas laias looduses,
Kus ka inimene rumaluses kõndis,
Jumaluste mõistet otsides, —
Sealt ma leian eba-usu tuld ja rauda,
Jumalate palgel pisaraid,
Kuju hooplemiste maru, põrgu hauda,
Usu hullustuste hallikaid. —

Mitu tuhat usku nõdra waimu süles
Leiad rahwa õnne, häda teel;
Iga surnud lootus tõuseb üles —
Nõnda räägib jumalate keel.
Sirmu õpetuste wale waimu huuled
Wägewuse surmast waikiwad;
Tarkust eksitawad usulised tunded,
Rumaluse mõistel müllawad. —
Elu, igawene suremata elu!
Tröösti otsid eba-uskudes,
Kus aja waimu õnn ja ta muutlik ilu —
Surnud ihudes ja kujudes?
Elu, igawene rahu, rõem ja mõistus, —
Dn tal waja usu sõdajid?
Eba-usuline elu nõdrus, waikus, —
Kas ta mõistab Looja pilkusi? —

Seal, kus alles usud nõdruses ja nuttes

Mõistusega just kui mängivad;
Seal, kus elu kaswab unenäo mõttes,
Kombed kujudega räägivad;
Tõde leinab ise mustas surma mündris
Eksituste suure hulgaga,
Petab wale-usu templis, kohtu saalis,
Mõistust mõedab hirmu lauluga, —
Sealt ei leia mina Looja Jsa waimu,
Seal on küinla walgel hirmu õõ;
Kurjus ristib mõeka, wõtab usus wõimu,
Kannatades kaswab tõe töö! —

Kui kõik eksilised usud kofku tuleks,
Kõrged kaljud, mäed hulgani;
Kende jumalate tarkus tõe oleks,
Dhwri suitsud tõuseks taewani, —
Siis ka Jumal, tark ja wägew ilma Looja,
Oleks muutlik kombe kujutus;
Eh! Ta rändaks ümber, kui üks tõe pooja,
Naeraks, kui üks nõder ilmutus. —
Jgawene usk ei kao ilmaist ära,
Ei ta sure, ega wanane,
Tema wabaduse arm ei tee ka kära, —
Armastus ei ole wihane.
Jgawene usk on lõhkumata Jumal,
Ei ta ekfi elu headuses,
Ega otfi abi sinult, kes ja rumal, —
Kaitfed tõe surma seaduses! —

Koongas, 18 nowembril 1915.

M. U i l l.

3. P a l w e.

Mu Jsa, mu Looja! miks jätsid mind maha? —
Kui hüidis Elu suures wõitluses, —
Ma elaks weel maa peal ja surra ei taha, —
Tee nõnda, kui tunned Sa tarkuses.
Ta nuttis ja palus, siin abi weel ootas,
Palwega ühendas Loojaga mind, —
Kui murede hauda ta weriselt waatas,
Ja ohkades tõusis Kristuse rind.

Kui õnned ja rõõmud on kadunud sinust,
Kui kaebab ja kohab hing minu sees;
Eh! aastad räägivad wanaduse wilust,
Ja külm saatius suudleb surma mu ees;
Wõi olen noor ja mind kurjus kiusab taga,
Wale tuuled siin kohius puhuwad;
Eh! mind seadus sunnib — ole rumal, maga —
Ja rumaluses rahwad langewad, —
Siis kisendab elu: ma nutan ja palun, —
Tõde, mu Tõde! miks jätab sa mind? —
Ma waluga ärfan ja nutuga uinun —
Jumal! ma loodan ja armastan Sind.
Mõistuse wõimuga siis wägewust tunnen,
Kui, Jsa, Su poole tõstan ma käed;
Igawese jõuuga ühenduses olen,
Taewa mind tõstawat looduse wäed. —

Kui Tõde mu waimu siin palwele kutsub,
Kus armastust kaalub uhkus ja kuld, —
Siis tunnen, et rahu mu hingesse asub,
Et nutu põhjus on jurelik muld.
Dooruse tunded siis südamel sulawad, —
Palwe — ta puhastab woorest ja meelt.
Jsa! Sa tunned ja mõistad mu pisarad,
Trööstid ja rõõmustad kurbtuse keelt.

Oh, kurjus ja wiha! kus on teie juured?
Mu elu miks waewab häda ja piin?
Miks nuttis ka Kristus ja palusid huuled,
Kust Jumalus trööstis, õpetas siin?
Mu hing! miks sa kohad ja nutad nii waljust, —
Kas tulewik — tume teadmata sull?
Eh! noorus eksib, ning armu elu truudust
Ei leia ma mitte, — kahju on null? —
Mii seisjan ma tihti siin ükfinda mõttes,
Mu hinges liigub taewa rahustus;
Waike öö, mind õhtul une hõlma mõttes,
Pisaraid pühib, kus on õnnistus. —

Kui mu igatsuste hiilgus looja läheb, —
Siis tõde kaswab, süda sojutab;
Looja tarkus unel kujukil üles tõuseb,
Wõitleb ja hinge puhtust ilmutab. —
Palwe wiib mu soowid igaweste sinna,

Kus kuldseid taewa tähed hiilgavad;
Hing ka tahab surma sügavusest minna
Rahu riiki, kus waimud elawad. —
Kui ja püüad õiget elu ilmas leida,
Kus kõrged käed su saatust warjavad, —
Siis, mu hing, sa palwes Looja ette heida,
Sull kinnituseks tõe pisjarad. —
Ma nutan ja ufun, ka rõõmsaste laulan,
Süda on kerge ja hõiskab mu meel, —
Et mõistuse jõuga end taewa ma annan,
Ning ihus on hing, kus Jumalus teel. —

Koongas, 22 novembril 1915.

4. Meil tuleb abi mõistusest.

(„Meil tuleb abi Jumalast“.)

„Inimene ann sees, kes ei mõis-
ta, on loojuste farnane, mis ära
lauwad.“

Taaweti Paul 49, 21.

Meil tuleb abi mõistusest
Ja tarkus saadab taewa;
Ei ela mina nõdrusest,
Mis suurendab mu waewa.
Kes mind on loonud ka,
Ta wihkab rumalat,
Ja wõitleb kurjaga, —
Ta usk on mõistus ise.

Mu nõuu ei ole tühine,
Kui õpin tarkust tundma;
Mu eluwägi ühine,
Sest Kristus wõitnud surma.
Mind Looja aitab siin,
Ta riik on armastus;
Ja kõik mu orjus, piin,
Mu rasge kannatus —
On tulnud meile pörgust.

Siin maa peal tahan elada —
Kui taewa riikis kõrgel;
Ei piina eest wõi tänada —
Seks Looja mõistus kindel.
Ma walgust armastan,
Ja wabadus on wõit;
Siis usku finnitän,
Kui lõpeb wale toit, —
Ei kurat kaitse karja.

Mind wale waimud naerawad,
Sest nõuan tõde taga,
Küll nad ka ükskord nutawad,
Kui lõpeb nende iga.
Ma wägew wõidumees, —
Mind Kristus waimustab,
Kes wõitles kurja ees,
Nüüd ta mind rõemustab,
Ja mõistus annab elu. —

Koongas, 6 detsembril 1915.

M. Küll.

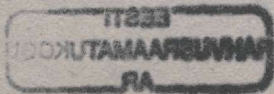
5. Oh, Jumal, anna tarkust mulle!
(„Oh, anna tuhat teelt ja mulle“.)

„Mu juu peab rääkima mitme-
sugust tarkust, ja mis mu süda jä-
rele mõtleb, see on selge mõistus.“

Taaweti Paul 49, 4.

Oh, Jumal, anna tarkust mulle! —
Siis wale-usud kaowad;
Kui koolis käin, siis laulan Sulle:
Nüüd nõbrad warjud waowad,
Kõik lõpeb orjus, põrgu piin
Maailma rahwal ja ka siin.

Oh, Jumal, anna mõistust meile,
Ja igas paikis koolisid,
Kust selge tarkus tuleb neile,

Kes kummardasid toolisid,
Kus istub kuri kavalus,
Ja „püha kaju“ hullustus.

Mis süda mõtleb, seda usun,
Kui olen tarkust õppinud.
Suur mõistus — see on taeva pasun,
Mu elu selles rõemustud;
Sest hinge päike paistab seal,
Kus mõistus mängib elu peal.

Oh, inimene, usu sina —
Et mõistus ka maailma löi,
Ja Looja laps siin olen mina,
Ta hing ka minu elu tõi, —
Sest püüan mina wägewust
Ja armu tööde tunnistust.

Kui maa peal rahwas usub tõde,
Ja palub taewa õnnistust, —
Siis tarkust nõudku wend ja õde,
Sa õpi Looja saladust, —
Sest Tema mõistus töötab weel,
Kõik taewa täius on Ta keel.

Ja rumal, nõder, nutja sugu,
Kes hõd ja päewad ohkawad;
Ka põrgu piina laulu lugu,
Kus kurjad mõtted liiguwad, —
Neil elu mõisteks ainult surm,
Ja hinge hoidjaks surma hirm .

Oh, jätgem maha mustad mured,
Mu elu — wägew wõitleja;
Sa rumaluse haudas sured,
Kui oled nõder walwaja;
Ja usk siis tuleb südamest,
Kui on ta tõde mõistusest.

Oh, Jumal, maa ja taewa Looja!
Mu armu walgus Jeesuse —
Sa nõuad tarkust, põlgad rooja,

Mis on Su ees üks eluke,
Kus rõeni ja rahu nutavad,
Siit maa pealt taewa ruttavad!

Ma palun, Jsa, anna mulle
Siin ilmas selget õpetust,
Et maa ja taewas laulaks Sulle:
Ma usun elu wägewust,
Ja wõidan kurja, walu keelt,
Kui tarkus õpetab mu meelt. —

Koongas, 7 detsembril 1915.

M. Lüll

6. Küüd ristirahwas rõõmuga!

(„Mu, kiitus olgu igawest“.)

„Teenige Jehowat rõõmuga,
tulge tema ette rõõmsa lauluga.“

Taaweti Paul 100, 2.

Küüd ristirahwas rõõmuga
Sa laula usu laulu!
Meid Kristus trööstib armuga
Ta wõitnud põrgu walu, —
Sest laulan kõigest südamest,
Ma kiidan püha Jeesusest —
Ta riik on rõõm ja rahu!

Kõik hirmu aeg on lõppenud,
Mu usk on Jumal Jse;
Ja nõder nutt on kadunud, —
Mind taewa riiki lasse!
Kes põrgu piina armastab,
See hirmuga mind eksitab,
Ja uinutab mu waimu.

Mu hing, oh laula waljuste —
Suur Jumal on mu Jsa!
Ja selles usus kindlaste
Sa ikka templis seisja:

Kui tark ja wägew olen ma,
Siis rõõmus on mu Geestimaa,
Ja Jumal aitab järgest!

Kõik loodus laulab, kiidab Sind —
Meil Looja annab elu!
Kui armastus siin hoiab mind,
Et ma ei tunne valu,
Kui rikkus, waesus laulatud,
Ja mõistus targaks koolitud, —
Siis on mu laul ka rõõmus. —

Koovgas, 8. detsembril 1915.

M. Süll.

7. Kas Loojat sina usud?

(„Kuis pean vastu võtma“.)

„Jehowa on tarkuse läbi maa
kindlaste rajanud ja mõistuse läbi
taewa walmistanud.“

Sal. Sp. S. 3, 19.

Kas Loojat sina usud,
Kui põlgad tarkust siin?
Kas taewa riiki asud,
Kui elu põhjaks — piin?
Mu hing ja ihu ilmas
On Loojast kinnitud;
Ja valgus minu filmas
Ka Sinust walmistud.

Kõik taewa tähte hiilgus
Su mõistust tunnistab;
Kui suur Su mõtte selgus —
Sest loodus jutustab.
Sind kiidab maa ja meri,
Su jõudu, käte tööd;
Ka mullast selgub weri —
Kõik toidud, mis ja sööd.

See maa on tolmupihu
Siin taewa täiuses,
Kus elab hing ja ihu
Jehooma tarkuses.
Ei suuda ja küll kiita
Siit tolmü tera pealt,
Kuis mõtad aega wiita,
Ei tunne weel Ta healt.

Seepärast laulan mina —
Siin elu nooruke,
Ta kaswab, kuni jina,
Su ihu, hingeke —
On nõdrad nutud jätnud,
Ja usud Jumalat,
Et mõistus mind on loonud,
Kui tarka, tugewat.

Nõik kurwastus ja häda,
Nõik kurjus, wiletus —
Ei Jumal taha seda,
Ta süda — armastus.
Sest wihtan mina orjust,
Ja wõitlen waluga,
Kuni ma wõidan kurjust,
King elan rõemuga.

Seis aga mull on waja
Nüüd jõudu usu wäes,
Et taewa elu maja
Ei oleks rikka käes. —
Oh, nõdrad, waejed tulge,
Kes mõistust matate,
Ja tarkust loolis kuulge —
Siis elu tunnete!

Nõik eba-usu pettus
Nüüd kangel jäegu nüüd;
Ma tahan, et mu mõistus
Ja tarkus ei tee süüd.

Nii kuu, kui ma elan
Siin ilmas usu sees,
Ma nõdrust, kurja teelan, —
Kristus mu abimees! —

Koongas, 9. detsembril 1915

W. Süll.

8. Ma tulen täna sulle võeraks.

(„Kes Jumalat nii laseb teha“.)

„Ära keela head mitte neile,
kellele see tarwis on, kui sinu käes
jõud on head teha.“

„Ära ütle mitte oma ligimesele:
Mine ja tule jälle, ja homme ta-
han ma anda, ja ommeti on see
nüüd ju käes.“

Salomoni Sp. Sõn. 3 p., 27, 28.

Ma tulen täna sulle võeraks,
Suur, rikas, vägev weremees, —
Sa ära söima mind siin orjaks,
Si rooma ma nüüd sinu ees;
Su uhtus põrgu saadab sind,
Kes petad, nuhtled, kurnad mind!

Ma tulen täna sulle võeraks,
Ja küsin uskus sinu käest —
Kas Kristus sündis ilma herraks,
Kas taewa riik on hirmu wäest?
Miks pimedust ja kuulutad,
Ja põrgu laulu luuletad?

Kui Kristus on ju usu wägi,
Siis rikkus jaga waestele;
Su wara seisab just kui mägi,
Ja wiimaks jäeb ta teistele,
Eh! liha lust ja lõbu siin
On sinu taewas ja weel wiin.

Oh, rikkad ja kel' wägi, wõimus,
Kes rahwa saatust rajatel! —
Teil oma elu küllast rõemus,
Mind aga hauda ajate, —
Ma palun — aita täna mind,
Ehk homme juba maetaks find!

Kes mind mu hädas nutma jätab,
Kõik head ka keelab minule, —
See armastust siin ilmas jalgab,
Mis waja hinge, ihule.
Suur Jumal aitab armuga,
Arm ühendab mind taewaga.

Kui täna tulen sulle wõeraks,
Su käes on jõud mind aidata,
Ehk küll maailm mu häda naeraks
Ja jätaks mind ka abita, —
Siis nuta ühes minuga
Ja minu elu murega.

Kõik head ja rõemu mulle saada,
Mind tröösti kõige häda sees;
Mis wõid ja tahad mulle anda,
Kas olen naene, ehk ka mees, —
Ma täna nutan, palun weel,
Ehk homme külm on minu keel!

Oh, armas hing, kus on ju ilu,
Kus on ju wägi Kristuses, —
Kui wihkad mind ja minu walu,
Ehk magad wale wooruses?!
Mind aita täna kõigest wäest,
Siis saad ja abi Jsa käest! —

Koongas, 10. detsembril 1915.

M. SÜLL.

9. Kui tuled mulle naeseks.

(„Ma tahan jätta maha“.)

„Kes hea naese leiab, see leiab
hea asja, ja saab Jehowa käest seda
kätte, mis ta meele pärast on.“

Salom. Sp. S. 18 p., 22. f.

„Kes leiab wahwa naese? sest
tema on palju enam wäärt kui
perlid.“

Salom. Sp. S. 31 p., 10 f.

Kui tuled mulle naeseks,
Mu ilus pruudike, —
Arm ei tee elu naeseks,
Waid kosud, nooruke;
Su hinge õrnus aga
On kõige ülem siin,
Su süda puhas, waga, —
Nii sind ma kodu wiin!

Ma tahan armastada
Sind, minu naisuke;
Ka su'ga rõemustada,
Mu kallis armuke!
Oh, Jumal, õnne anna,
Ja elu ühendust;
Mind armu riiki kannu,
Kus pole lahutust!

Kui Jumal ühte paneb
Mu armu igatsust,
Siis õnnistus ka tuleb
Ja kõidab kannatust.
Kui armu wäes ma heidan
Su juure hingama,
Oh hommikul ka tõusen, —
Su meelepärast ma. —

Oh, naesed, olge wahwad,
Ja tarkust kuulake!
Sest kõige põlwe rahwad

Ja nende koduke —
Dn ema kätgis liikund,
Kust kasvab tõe töö;
Kui oled koolis liikund,
Siis lõpeb surma öö.

Oh, Jumal, anna meile
Ka lapsi rõemuga,
Ja mõistust, tarkust neile, —
Siis õnn mu perega.
Kui kasvab kange sugu,
Ei nuta nõdruses, —
Siis ta ei lange, kõigu
Maailma tooruses.

Ma kiidan kõrgets ema,
Kes lapsi sünnitab, —
Ja haridusest tema
Neil' mõnda jutustab.
See naene on siis armas, —
Ta'l Jumal südames,
Ja ikka wirt ning kärmas,
Nii elab puhtuses.

Ma armastan sind, naene,
Kes lapsi koolitab,
Ehk oled küll ja waene,
Neid nuttes rahustab!
Sest kõige kallim wara
Dn tõde elu sees;
Kui kõik ka lõpeb ära, —
Siis walgus käib mu ees.

Kui õiegt elu tarkust
Me' ühes rajame, —
Siis wale ei saa wõimust,
Kui Aristust tunneme,
Kes sõdis, kuni suri,
Siin elu pühendas,
Ta tarkust kartis kuri,
Meid Jeesus ühendas. —

See kallis elu mesi
Müid jookseb hingesse;
Ta magusam, kui mesi,
Mis mõjub ihusse.
Oh, Kristu, istu lauda —
Mu pulma pidule, —
Ei karda siis ma hauda,
Mind mõtad armule! —

Koongas, 11. detsembril 1915.

M. Säll.

10. Ma olen laps, veel nooruke.

(„Mu järel hüüab Jeesuse“.)

„Aga Jeesus ütles: Jätke lap-
sukesed, ja ärge keelake neid mitte
minu juure tulemast, sest niisu-
guste pärast on taewariik.“

Matt. 19 p. 14.

Ma olen laps, veel nooruke,
Mind ema arm siin hoiab;
Ja minu kallis isake,
Mii heldest ta mind toidab.
Mu pärast taewa riik on siin,
Ei mitte nõdrus ja ka piin.

Mu hing on puhas, patuta,
Mu nimi taewa kirjas;
Ka eba-usk ei sureta
Mind liusatuste karjas, —
Ma kaswan lapse õiguses
Ja õpin tarkust koolides.

Mu Gestima on werega
Küll kurja vastu seismud,
Kes Saksa koerte perega
Mu wanemaid on matnud, —
Sest usu seadus kõigub seal
Kui paadikene mere peal.

Ma Jeesu kallis lapsuke,
Ja weri wõitisi surma, —
Sest kaswab minu eluke,
Kes rüitle ees ei rooma.
Mu isamaa on õnnistud,
Ja were wäega ristitud!

Ma laulan rõemsa meelega —
Mind, Isa Kalew, kaitseb;
Ja Gestimaa mu keelega
Siis õnne elu maitseb,
Kui lapsed tarkust õpivad
Ja Looja mõistust usuvad.

Ma nõuan walgust elule —
Kui suureks, pikaks sirgun,
Ja õrnust, puhtuks hingele,
Et wabaduses wõrjun, —
Kõik nõder nutt ja wiletsus
On taewa rõemu kiwatus.

Oh, Jeesus, sinu kiituseks
Siin maa peal lapsi lööda;
Su tõde tulgu karjaseks, —
Et meid siis usus lööda;
See tarkus annab õnnistust,
Et wõidan kurja tigidust.

Suur Jumal! aita armuga,
Et noorelt ma ei sure.
Su riik ei tule hirmuga,
Mu rahu rikub mure —
Siin maa peal Kristus nutab weel
Kii laua, kui usk eksib teel!

Mu ees on pörgu wärawad —
Kui ohkan nõdras usus,
Sest rikad saksad säravad
Maailma riigi waimus.
Meil, Jumal, anna tugewust
Ja Gesti lastel ühendust!

Kui rumalaks mind jätate,
Mu mõistust pimedasse;
King põrgu hirmul saadate
Mind wale-usu sisse, —
Siis range Gestu elu taim,
Mind taewa keelab rüitle waim! —

Koongas, 12 detsembril 1915.

M. Küll.

11. Ilus neiu meeldib meil.

(„Armas Jeesus awita“.)

„Kui kuld ninaehe sea ninas,
nõnda on ilus naesterahwas, kel
aga tarka meelt ep ole.“

Gal. Ep. S. 11, 22.

Ilus neiu meeldib meil,
Käigus naene naerab, armas;
Abielu õnne teil
Pole, ehk küll kaasa rikas,
Neiu noor ja ilus oli
Siis, kui julle naefeks tuli.

Jhu ilu effitab,
Mõnda meest siin kosja jõidul,
Kui ta jellest rõemustab,
Kütleb lõhu tunde wõidul —
Siidi riided, kullast ehted,
Kena kcha, kannid palged.

Armas mees, ma mõistan find
Noore elu mängu merel,
Kus nii kõrgelt naese rind
Lõuseb, annab rahu werel,
Pluga ta kutsub kodu,
Läis on armu elu jõudu.

Jhu ilu mööda läeb,
Raha rikkus mõistust murrab;
Singe ilu aga jäeb
Sinust maha, nuttes, kaebab —
Siis, kui ainult wara, hilja
Korjad kokku ihu wilja.

Abielu õnnistus
Meile tuleb Looja waimust, —
Sest ka Tema tunnistus
Kiidab ilu, kus on tarkust;
Orn ja puhas, õige süda
Armastuses wõidab häda.

Neiud, naesed rutake,
Wõitke wahwast, nõudke tõde;
Taewa riiki tõtate,
Hinge õrnus — elu õde;
Kulda, siidi jätke maha
Hinge woorus wõidab raha.

Õõemu otfin, ootan ma,
Truudust, mis mind aitab mures;
Rahus uinun magama, —
Kui on tarkus igas peres, —
Hinge ilu, armas käsi,
Ei ta närtsi, ega wäsi. —

Koongas, 13 detsembril 1915.

M. Küll.

12. Oh, Wene seadus, sulle.

(„Oh, Jeesus, sinu walu“.)

„Aga mind püüate teie nüüd
ära tappa, üht inimest, kes mina
olen teile tõtt rääkinud, mis ma
Jumalast olen kuulnud; seda ei ole
Abraam mitte teinud.“

Joan. Ev. 8, 40.

Oh, Wene seadus, sulle
Ei laula kättust keel,
Ta homme juba mulle
Siin annab walu teel —
Suur wõimus kurja käsul,
Ta süda surmab mind;
Ma nutan, olen rahul,
Ja lauldes trööstin sind!

Mis olen mina teinud,
Et kurjus kiusab mind?! —
Ma tõde olen näinud,
Mu valu tema hind, —
See eest nüüd pean käima
Ka kannatuse teed;
Et tõde ei jääks seisma, —
Seks jookswad filmaveed.

Suur seadus, omawoli,
Sa tuled tagedast, —
Ja põletad kui tuli,
Ring lahkud Jumalast!
Sa piinad ihu, hinge,
Mind waewad, teotad;
Ja wiimaks hüüad — minge,
Mu valu mäletad.

Mu Gestimaa! ja nutad
Beel valu hallikal!
Oh, Wene seadus, ruttad
Just tõe surma maal,
Kus Kristus, elu õigus,
Saab risti naelatud,
Ja häda, mure, haigus
Saab kurjalt laenatud.

Mu Jumal! miks mind jätad? —
Su tarkus sellest teab;
Küll ükskord Sa mind aitad,
Et kurjus kuulma peab —
Ma maitseen rõemu elu
Ja laulan tõe wäes;
Dn möödas hirmu valu,
Ring wõit on armu käes!

Siis, Jeesus sind ma tänan,
Su hinge iludust,
Oh küll nüüd piina kannan, —
Ma usun armastust.
Su veri ja Su haavad —

Need seiswad tõe eest,
Et nutjad wäge saamad
Su õigest südamest.

Su sõna meile toogu
Nut elu Gestimaal,
Ja ülestõusmist loogu
Ka Wene põrgu ra'al.
Siis kõikis paikus liigun
Ja tõe kuulutan,
Kui elu meres liigun,
Eh! räägin, luuletan.

King kui mu ihu sureb, —
Hing elab igawest;
Ma usun — tõe tuleb
Ja peastab inimest,
Et kurjus lohkub ära,
Dn maa peal taewa töö;
Ei kuulda põrgu kára,
Dn möödas surma öö.

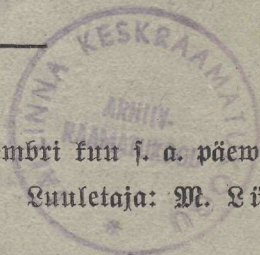
Nüüd Jumalaga jätan
Sind kallis kodumaa;
Ja walu wastuwõtan,
Kui pean minema.
Ma kannan süüta saatust,
Sest tõe kallistan;
Mu hing, see nõuab puhtust,
King õrnust armastan! —

Roongas, 14. detsembril*) 1915.

Luuletaja: M. Süll.

*) Mälestuseks 16. detsembri kuu 1. a. päewale.

Luuletaja: M. Süll.

A 917
Lull

=====
HIND 1.20.
=====